

lemerkölcsi elvek gyűjteménye; vagyis a meglegedettség és lelki egyensúly felé segítő kalauz akar lenni.

Szól az élet értékéről, s arról, hogyan kell az igazi életművészetet elsajátítani. Elmélkedik az emberi jellemről, a babonákról, a szenvedélyekről, a hiúságról, a barátságról, a hősiességről, a fe'adatokról, az igazi butaságról, a szomorúságról, az igényekről, a kísértéséről, a szeretetről, az udvariasságról, a formákról, a világról s önmagamról. Rövid eszmefuttatásokban beszél a fenti gondolatokról, mint a belső boldogság biztosító vagy veszélyeztető tényezőiről.

Márai tehát embermivoltunknak, magatartásunknak, hivatásunknak erkölcs-esztétikai kódexét igyekszik összeállítani. Az eszményi embert tartja szem előtt, aki azonban egy kicsit hasonlít a sztoikus bölcs-höz. Sőt felfogását olykor sajátosan színei a sztoa természet-fogalma és pantheizmusa.

Összegezve a könyv világnézeti felfogását, azt kell mondanunk, hogy van benne találó igazság, van fanyar, sőt kegyetlen leleplezés, szembesítés önmagunkkal s van több hangzatos megállapítás. Ez olykor a közvetlenség szenvelgő hajszolásává lesz. (pl. 7. old.) De ha néhány elvével nem is értünk teljesen egyet, azt el kell ismernünk, hogy Márai a némes emberség felé jóhiszemű, szolid és gyakran transzcendens meg-gondolások alapján nyújt tájékozáást.

Visy József

Kemény Hugó, Az angol nyelv és a magyar. (Budapest, Szerző kiadása, 1942. 70 l. 24 cm.)

A szerző a budapesti törvényszék angol tolmácsa és így angol nyelvtudásában nem akarunk kételkedni, de művének elolvasása után arra a meggyőződésre jutottunk, hogy nyelvészeti és pedagógiai képzettsége még nem elegendő arra, hogy »tanulmányt és gyakorlati kézikönyvet« írjon, és még hozzá »haladók számára«. A tanulmány-részben hiába keresünk rendszert, vagy átfogó szempontot, a fejezetek a szerző kénye-kevé szerint követik egymást. (Igy például négy egymásután következő fejezet címe: Kicsinyítő képző; Indulat és érzelem; Vallásosság; Sport!) A rendszertelenül egymást követő pontokból csak nehezen bontakozik ki a szerző célkitűzése, az angol és a magyar nyelv közötti különbségek ismertetése és magyarázása. A nyelvészeti tévedések napirenden vannak. Olvashatjuk a régi és régen megdőlt megállapítást: »a nyelvtan tiszta, alkalmazott logika«; pedig a szerzőnek csak bele kellett volna lapozni abba a könyvbe, amelyet mint egyetlen(!) forrását említ; csak meg kellett volna nézni Jespersen *Philosophy of Grammar*-jét és három helyen is megtalálhatta volna a nyelv történeti jellegének, illogikus voltának említését (47, 54, 131. lapokon). Olvashatjuk, hogy az angol gyermeknek már születésekor megvan az angol artikulációs bázisa (6. l.) és ezt is kénytelenek vagyunk szembeállítani Jespersen homlokegyenest ellenkező nézetével (L. Jespersen: *Mankind, nation, individual*, 209. l.). Azt halljuk, hogy »mi (t. i. magyarok) minden betűt kiejtünk, megvan mindegyikre a hangunk és mindegyikre az az egy« (13. l.); itt a szerző nyilvánvalóan elfeledkezett a mássalhangzók hasonulásáról, amit minden középiskolai nyelvtankönyv tárgyal és nem gondolt a néma h-ra olyan szavakban, mint cseh, méh. Azt is halljuk, hogy hussar és

dolman magyar eredetű angol szavak, pedig nem azok (L. Skeat: Concise Etymological Dictionary); (hogy bread, house, murder, wire skandináv jövevényszavak, pedig őseredeti angol mind a négy (L. ugyanott). Egy kis kultúrtörténeti kitérésben az áll, hogy az angolok nem ismerték a párbajt (13. l.), de viszont Trevelyan azt állítja (History of England, 515. l.), hogy csak a 18. század közepén kezdett ez az »ostoba szokás« kimenni a divatból. Ilyen és hasonló kisiklások után ha a »tanulmány«-tól a »gyakorlati kézikönyv«-höz fordulunk, azt találjuk, hogy az lényegében egy meglehetősen egyoldalúan összeállított és nem túlságosan gyakorlati, törvényszéki kifejezésekben azonban bővelkedő anglicizmus gyűjtemény. A szerző kb. 500 kifejezést gyűjtött össze (ami nagyon kevés, ha meggondoljuk, hogy Sebestyén Endre tavaly megjelent gyűjteményében, Hatezer angol és amerikai szó-lásformát közöl), ezeket a »főnév vonzata«, az »ige vonzata« és »a melléknév vonzata« címek alá sorolta, és hogy teljes legyen a zűrzavar, a bennük előforduló prepozíciók sorrendjében közli őket. Pedagógiai-módszeres felfogása az, hogy »az olvasó ne fusson át a példákat könnyed módon. Időzzön mindegyiknél hosszabb vagy rövidebb ideig, hogy a sajátos, majdnem érthetetlen vonzaton keresztül belelásson a szónak a természetébe. Ez fejleszti és erősíti meg benne az angol nyelvérzékét«. Az elég gyakran előforduló sajtóhibák kijavításával sem törődik semmit. Így csak bosszúsággal és csalódással érzük el a könyv végét, ahol ezeket a búcsúszavakat olvashatjuk: »A párhuzamot a két nyelv között úgy megvonni, hogy az kiterjedjen az alaktan és mondattan minden részére, meghaladná nemcsak e könyvnek a keretét, de az olvasónak az érdeklődési körét is.« Nekünk azonban az a véleményünk, hogy ebben a szerző téved! Egész bizonyos, hogy igen sok olvasó érdeklődését felkeltené ez a párhuzam. De viszont ennek a megvonására sokkal több elmélyülés és tudás kell, mint amennyivel a szerző rendelkezik.

D. Lee-Delisle, The Practical Dictionary. Part II. Hungarian-English (Debrecen, n., Méliusz, 892 l., 12 r.).

A magyarországi anglisztika egyik meglehetősen fájó pontja az angol-magyar és magyar-angol szótárak kérdése. Ezért örömmel kell üdvözlőnünk minden olyan kísérletet, amely gyakorlati, használható és főleg megbízható kézisztárt akar a magyar közönség és főleg a magyar diák kezébe adni. Azonban ha belelapozunk Lee-Delisle szótárába, sajnálattal tapasztaljuk, hogy a címlapon hirdetett praktikusságnak bizony kevés nyoma. A különböző betűfajták ügyes keverése és a sok szabadon hagyott hely áttekinthetővé, praktikus beosztásúvá teszi az új szótárt — ez igaz. Megvannak szép számmal a modern szavak is: harckocsi, légtalpon, rádiócső, villámzár, mindezt megmondja az új szótár. De mellettük ott vannak olyan felesleges dolgok is, mint gyepübabó, hadige, kakassarkantyú, madárhúr, okosdi, rev, olyan szavak, amelyek igen nagy jóakarral sem sorolhatók a gyakorlati szókincsbe. Az angol jelentések megválogatása is erősen egyéni. Ha összehasonlítjuk az új szótárt Bíró-Willer szótárával, azt tapasztaljuk, hogy sokszor ugyanaz a magyar szó mást és mást jelent angolul! Ezért zavarba jöhet a dolgozatot író tanár, mert azt látja, hogy tanítványainak egyik része egészen másként fordítja a kijelölt szöveget, mint a másik. És még ennél is sokkal nagyobb fogyat-